

*Szilvási György Péter tanársegéd,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar
Közrendészeti és Alkalmazott Vezetéstudományi Intézet
Alkalmazott Rendészettudományi Tanszék*

*X. évfolyam | Vol. X
2016/1. szám | No. 1/2016
Tanulmány | Article
www.dieip.hu*

A rendőrség szerepe egyes közigazgatási eljárások körében

I. Bevezetés

Az Alaptörvény 46. cikke (1) bekezdésének megfelelően hazánkban a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. Míg a rendőrségnek talán leginkább közismert feladata a bűnüldözés, addig indokolt rámutatni, hogy számos rendészeti jellegű, kifejezetten közigazgatási természetű feladat ellátásával is hozzájárul a közbiztonság, de különösen a közrend fenntartásához.¹

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 1. §-ának (2) bekezdése a rendőrséget illetően bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatköröket sorol fel. A „rendészeti” szó vizsgálata, a rendészet természetének és mibenlétének megközelítése lassan könyvtárnyi irodalmat tölt meg itthon és külföldön egyaránt.² Az sem zárható ki, hogy a „rendészet” valójában egyidejűleg jelenthetné az Rtv. szerinti első három feladatcsoportot is.

Elképzelhető olyan vélemény, mely az első két feladatcsoportnak különös jelentőséget tulajdonít, míg a rendészeti feladatkörök közül különösen a közigazgatási feladatok szerepét kisebbnek ítéli. Holott a rendőrség közigazgatási feladatok ellátására történő alkalmazása hagyományosan fennálló világjelenség – hiszen bizonyos ügyek ellátásában a szakértelem és a technikai felkészültség megléte, avagy a szigorú, pl. a közbiztonság érdekében szükséges ellenőrzés biztosítása végett ez könnyen megmagyarázható –, mindemellett a rendőrség szervezeti értelemben hazánkban betagozódik az államigazgatás intézményrendszerébe. Erre egyértelmű formális bizonyíték – többek közt – a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés h) pontja, mely a rendvédelmi szerveket központi államigazgatási szervnek tekinti, és ugyancsak az 1. § (5) bekezdés a) pontja, mely a rendőrséget a rendvédelmi szervek közt első helyen említi.

A rendőrségi szervezet 2010-ben végrehajtott reformja kialakította a jelenlegi, horizontálisan háromfelé osztott új szerkezeti rendet. A rendőrség tehát jelenleg három, különálló egységből épül fel: az általános rendőrségi feladatokat ellátó szervből („hagyományos” rendőrség), a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szervből (Nemzeti Védelmi Szolgálat), valamint a terrorizmust elhárító szervből (Terrorelhárítási Központ). A Kormány a rendőrséget a rendészetért felelős miniszter³ útján irányítja. A Kormány irányítási jogkörét példázza egyebek mellett az a tény is, hogy a „hagyományos” rendőrség és a terrorizmust elhárító szerv vezetőjét –

¹ A fogalmi tisztázáshoz lásd pl. Balla Zoltán: *A belső rend és a közrend fogalma a jogszabályokban*. In: Belügyi Szemle, 2000/2. szám, 99-103. o.; Balla Zoltán: *A rendészet és a biztonság összefüggései*. In: Hack Péter–Király Eszter–Korinek László–Patyi András (szerk.): *Gályapadból laboratóriumot. Tanulmányok Finszter Géza professzor tiszteletére*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2015. 39-47., különösen 43-45. o.

² Csak példaként a közelműltből, három jelentős munka: Balla Zoltán: *A rendészet kérdései*. In: Belügyi Szemle, 2014/10. szám, 5-19. o.; Christián László: *A rendészet alapvonalai, önkormányzati rendőrség*. Universitas-Győr Nonprofit Kft., Győr, 2011.; Finszter Géza: *Rendészetelmélet*. NKE RTK, Budapest, 2014.

³ A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 21. § 22. pontja szerint jelenleg a belügyminiszter.

hasonlóan több más központi államigazgatási, rendvédelmi szerv vezetőjéhez – a miniszterelnök nevezi ki és menti fel [Rtv. 6. § (3) bek.].

A „hagyományos” rendőrségnek központi, valamint területi és helyi (dekoncentrált) szervei vannak. A központi szerv az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK); a területi szervek a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok; a helyi szervek pedig a rendőrkapitányságok és a (határrendészeti) kirendeltségek.⁴ Ez a területi felosztás lényegében megfelel az államigazgatásban általában megszokott szerkezeti rendnek (ld. különösen: központi hivatal központi szerve – kormányhivatal, ill. beolvasztott korábbi területi szerv – járási hivatal, ill. beolvasztott korábbi helyi szerv).

E rövid dolgozatban megkísérlem összefoglalni a „hagyományos” rendőrség rendkívül széleskörű és szerteágazó rendészeti-közigazgatási természetű feladatai közül azokat, melyekkel a hétköznapi életben is gyakran találkozhatunk. Szándékom szerint ez a fajta áttekintés vázaltszerűen megvilágítja majd a legfontosabb szabályokat és eljárási intézményeket. A továbbiakban tehát „rendőrség” kifejezés alatt az általános rendőrségi feladatokat ellátó szervet értem.

II. Államigazgatási, közigazgatási hatósági eljárás, illetve ügy

II.1. A közigazgatás és az államigazgatás, mint kifejezések, számos kontextusban és összefüggésrendszerben jelenhetnek meg. Nem kizárt ezeket szinonimaként kezelni. A szélesebb körben elfogadott megközelítésben azonban a jelentéstartalmát tekintve szélesebb fogalom a közigazgatás, s annak egyik eleme az államigazgatás alrendszere (az önkormányzati igazgatás mellett). A népköztársaság az állam szerepének túlhangsúlyozása okán több tudományterületen (pl. az ún. államjog, államigazgatási jog körében) is szinte kizárólagossá tette az „állam-” kezdetű kifejezések használatát (az állam elhalását annak megerősítése kellett, hogy megelőzze, továbbá az államhatalmi ágak egysége, állami tulajdon stb. mint állandó, nélkülözhetetlen retorikai, egyben tudományos hivatkozási pontként jelentkeztek).⁵

A közigazgatási jog felosztásának egyik módja, hogy azt általános és különös részre tagoljuk. A különös rész másképp szakigazgatás, amelybe jellemzően anyagi jellegű, továbbá eljárási normák tartoznak (hiszen a szakigazgatások témérdek különböző fajtái sajátos eljárási szabályokat is tartalmaznak). Az általános rész a szervezeti normákból és az eljárási normák *közös szabályaiból* áll össze. Hazánkban deklaráltan (bár egyes vélemények szerint *pusztán* deklaráltan⁶) az általános eljárási normák elsődlegessége az alapelv, s a különös eljárási jogszabályoknak – főszabály szerint – az általánoshoz valamilyen módon igazodniuk kell(ene).

Ez a hazai felfogás – illetve az, hogy egyáltalán mód nyílhat egy, a közigazgatási eljárások közös szabályait tartalmazó jogszabály megalkotására – csak 1957-ben jutott „győzelemre”. Ekkor lépett hatályba ugyanis az *államigazgatási eljárás általános szabályairól* szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.). (Meg kell jegyezni, hogy egyes jogszabályok nem erre a törvényre, hanem novellájára, az 1981. évi I. törvényre hivatkoztak.)⁷ Közel fél évszázados életét 2005. november elsején fejezte be, ugyanis

⁴ A szerkezeti rendet a legkisebb szerkezeti egységig lebontva is át lehet tekinteni a rendőrségi honlapon:

<http://www.police.hu/ugyintezes>

(elérés: 2015. szeptember 21.)

⁵ Ld. pl. a korszak meghatározó tankönyvében: Beér János–Kovács István–Szamel Lajos: *Magyar államjog. Egyetemi tankönyv.* 4. változatlan kiadás. Tankönyvkiadó, Budapest, 1972. [A kézirat lezárva: 1959. július 1.] 7-15. o.

⁶ A közigazgatási eljárásjog hazai egyik legnagyobb alakja, Kilényi Géza például időre felhívta a figyelmet arra, hogy az általános eljárási törvény rendelkezéseinek „elsődlegessége” enyhén szólva relatív, és az évtizedek múlásával egyre több és több kivétel keletkezik alkalmazásuk alól. Ld. pl. Kilényi Géza (szerk.): *A közigazgatási eljárási törvény kommentárja.* CompLex Kiadó, Budapest, 2009. 25-27., 79-84. o.

⁷ Eredetileg az 1957. évi törvény bevett rövidítése „Et.” volt. Az 1981. évi I. törvény ugyanakkor nem klasszikus novella volt, mivel „egyszerű” módosítás helyett az egész törvény új szövegét egyben hirdették ki (1981. évi I. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény módosításáról és egységes

ekkor lépett hatályba a modern kor követelményeinek megfelelni igyekvő, egyben némiképp átalakított szóhasználatot alkalmazó új közigazgatási eljárási kvázi-kódex, a *közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól* szóló 2004. évi CXI. törvény (Ket.).

Az eljárási (alaki jogi) normák minden jogágban az anyagi jellegű normák által biztosított jogok és kötelezettségek érvényesítését, mobilizálását szolgálják. Az eljárásjogokat általában a közjogi jogágak közé soroljuk, mivel a jogviszony egyik alanyaként, avagy jogvitát eldöntőként az állam – illetőleg az állam nevében valamely közhatalommal bíró szerv vagy személy – jelenik meg. Ha természetes személy is az, aki döntést hoz, nem saját mivoltában (mint „magánszemély”) releváns az adott ügy szempontjából, hanem olyanként, aki egy konkrét szervet, végső soron magát az államot képviseli – közhatalommal bír, akár fizikai kényszerrel is a kötelezettség teljesítésére szoríthatja a kötelezetteket. Erre utalt 2012 előtt „A Magyar Köztársaság nevében” hozott ítélet, erre utal „A törvény nevében” végrehajtott cselekmény (pl. kényszerítő eszköz alkalmazása).⁸

II.2. A közigazgatási eljárás a legtipikusabb eljárás. Nem a szakma iránti elfogultság mondatja ezt velünk, hanem a valóság. Kilényi Géza nyomán⁹ mondhatjuk: ha valaki egész életében jogkövető magatartást tanúsít, nem keveredik senkivel jogvitába, nem követ el bűncselekményt, és – szerencséjére – sértettként, esetleg tanúként sem kell részt vennie sohasem bírósági tárgyaláson, vajmi kevés fogalma lehet arról, hogyan is „néz ki” egy polgári vagy egy büntetőeljárás. Ám a közigazgatással és a közigazgatási eljárással mindenki találkozik; közigazgatási eljárás nélkül nincs állami működés; közigazgatási eljárási jogviszony alanya mindenki lesz, bármiképp is élje le az életét. Amikor például az anyakönyvbe bejegyzik a gyermek megszületésének tényét, a házasságkötést, amikor valaki személyazonosító igazolványt, útlevelet, vezetői engedélyt vagy erkölcsi bizonyítványt vált ki, ügyfélként találkozik a közigazgatással, a közigazgatási hatósággal. Nem véletlen tehát, hogy a közigazgatási jog mint diszciplína, kiemelt jelentőséget kap az oktatásban, és annak ismerete természetesen nem nélkülözhető a rendészet egyik területén sem.

Közigazgatási eljárás azonban csak akkor indulhat, ha olyan tény, körülmény, esemény stb. jelentkezik, amely szükségessé teszi, hogy a közigazgatási szervek mobilizálódjanak, hogy tevékenységüket „kifelé” irányulóan, azaz nem saját működésük, hanem az ügyfelekkel való érdemi ügyintézési tevékenység keretében ellássák. Erre utalt az Áe., utal a Ket. is a törvény címe, a törvény célja és tárgyi hatálya alatt.

Az Áe. – még hatályvesztése előtt – a következő rendelkezésekkel szabályozta e kérdéskört: „1. § Ennek a törvénynek az a célja, hogy a közigazgatási szervek hatósági eljárásának szabályozásával elősegítse az államigazgatási feladatok eredményes ellátását.

3. § (1) A közigazgatási szerv eljárása során államigazgatási ügyben e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

[...]

(3) E törvény alkalmazása szempontjából államigazgatási ügy minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási szerv az ügyfelet érintő jogot vagy köteletséget állapít meg, adatot igazol, nyilvántartást vezet, vagy hatósági ellenőrzést végez.”

---

szövegéről). Ezt követően – különösen a rendszerváltás után – meglehetősen következetlenné vált e törvény(ek)re történő hivatkozás rendszere. Patyi András szerint egyedül az lett volna a helyes, ha minden jogszabály az 1981. évi I. törvényre hivatkozik. Ld.: Patyi András (szerk.): *Hatósági eljárásjogi a közigazgatásban*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2012. 48-49. o.

A továbbiakban az egyszerűség kedvéért jelen tanulmányban az „Áe.” rövidítést használom, és az 1957. évi IV. törvényre hivatkozom.

⁸ Például: a rendőrök esetében a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet, a pénzügyőrök esetében a kényszerítő eszközök alkalmazásának részletes eljárási szabályairól szóló 31/2004. (VI. 19.) PM rendelet írja elő a kifejezés használatát. De e szavak már jóval korábban sem voltak ismeretlenek, így pl. a Budapest-fővárosi rendőrségről szóló 1881. évi XXI. törvénycikk is előírta alkalmazásukat, többek közt elfogást vagy „nagyobb mérvű csoportosulás” szétosztását megelőzően.

⁹ Kilényi professzor számos egyetemi vagy konferenciaelőadásában hangsúlyozta a közigazgatási eljárás „elkerülhetetlen” jellegét. Írásban ld. pl.: Kilényi: i. m. 13. o.

De iurisprudencia et iure publico

A Ket. – beépítve a bíróságok által kidolgozott joggyakorlat néhány elemét is – hatályos szövege szerint az alábbiakat mondja ki:

„12. § (1) A közigazgatási hatóság eljárása során az e törvény hatálya alá tartozó közigazgatási hatósági ügyekben e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) Közigazgatási hatósági ügy (a továbbiakban: hatósági ügy):

a) minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság az ügyfelet érintő jogot vagy kötelességet állapít meg, adatot, tényt vagy jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet vagy hatósági ellenőrzést végez,

b) a tevékenység gyakorlásához szükséges nyilvántartásba vétel és a nyilvántartásból való törlés – a fegyelmi és etikai ügyek kivételével – ha törvény valamely tevékenység végzését vagy valamely foglalkozás gyakorlását köztisztviselési vagy más szervezeti tagsághoz köti.”

II.3. Amint erre történt már utalás, a Ket. *elsődlegessége* a közigazgatási eljárási szabályok rendszerében – igen enyhe kifejezéssel élve is – relatív. Nem volt ez másképp már az Áe. idejében sem. A közigazgatási eljárások közül ugyanis az ún. kivett eljárásokra e törvények hatálya egyáltalán nem, az ún. külön tartott (privilegizált) eljárásokra pedig legfeljebb részben terjedt ki. Ez utóbbi eljárásfajták száma az Áe. „korában” egyre és egyre gyarapodott, és jelenleg is igen jelentősnek mondható, habár a Ket. megpróbálta az elsődlegességet visszaállítani. Ám az Áe. külön tartott eljárási listája [mely 2005. október 31-én a 3. § (6) bekezdésében *a)*-tól *s)* pontig terjedt] jelentős részben a Ket.-ben is „visszaköszön”, még ha a „csomagolás” meg is újult. Ezenfelül az eljárási kvázi-kódexbe több száz hivatkozás került be, melyek mind-mind lehetővé teszik, hogy egyéb – sokszor akármilyen szintű – jogszabályok tőle eltérő szabályokat állapíthassanak meg. Ilyen körülmények közt nem csoda, hogy néhány vélemény szerint a Ket.-et eljárási kódexnek nevezni túlzott bátorságra vall, ugyanis a kivételek olyan mértékben és számban jelennek meg, hogy valójában a főszabályt túlnövik, s nemhogy erősítenék azt, de egyenesen megkérdőjelezzik az értelmét. Ha ilyen erőteljes pesszimizmusra nem is kell hajlanunk, azért az tény, hogy a megvizsgálandó eljárások némiképp alátámasztják e véleményeket.

A következőkben tehát néhány közigazgatási eljárástípus főbb szabályait kívánjuk bemutatni, olyanokét, amelyekben az eljárási hatáskör a rendőrséget – mint közigazgatási szervet – illeti.

III. A szabálysértési eljárás

A szabálysértések elkövetése esetén alkalmazandó eljárás megítélése az utóbbi időben jelentősen megváltozott. Az Alkotmánybíróság (AB) 1997-ben még a következőképp foglalt állást:

„A szabálysértés »kétarcú« jogintézmény: a szabálysértések egy része ún. közigazgatás-ellenes cselekmény (pl. engedélyköteles tevékenység engedély nélküli végzése), másik része pedig az emberi együttélés általános szabályait sértő magatartás, ún. kriminális cselekmény (pl. tulajdon elleni bűncselekmények értékhatárral elválasztott alakzatai).”¹⁰

Ekkor az ebben az időben hatályos Alkotmány¹¹ és szabálysértési törvény¹² szabályait összevetve az AB alkotmányellenesnek találta, hogy a törvény a szabálysértéseket elbíráló közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatát csak igen szűk körre szorította. Az AB – egyebek mellett – felhívta az Alkotmány 50. § (2) bekezdését, mely azt mondta ki, hogy a közigazgatási határozatok törvényességét a bíróság ellenőrzi. [Hatályos Alaptörvényünk hasonlóan rendelkezik, amikor 25. cikk (2) bekezdés b) pontjában kimondja, hogy a bíróság dönt a közigazgatási határozatok törvényességéről.] Az AB egyértelműen kimondta fenti határozatában, hogy a szabálysértési hatóságok közigazgatási hatóságok, így a szabálysértési határozatok közigazgatási határozatoknak

¹⁰ 63/1997. (XII. 12.) AB határozat, indoklás II.1. pont.

¹¹ 1949. évi XX. törvény

¹² 1968. évi I. törvény a szabálysértésekről

minősülnek (bár alapvetően a közigazgatás-ellenes cselekményekre vonatkozhatva).¹³ A teljes körű bírósági felülvizsgálat lehetőségét már a következő szabálysértési törvény¹⁴ hozta létre, amelynek hatálya alatt a fenti AB határozat megállapításai irányadóak maradtak.

Lényegesen átalakult azonban a szabálysértési jog és eljárás megítélése a hatályos szabálysértési törvény¹⁵ hatálybalépésével. Az új törvény rendszere, a szabálysértés törvényi fogalma alapján a 38/2012. (XI. 14.) AB határozat egyértelműen megfogalmazta, hogy a törvény alapvetően változtatta meg a szabálysértés intézményének funkcióját, helyét a jogrendszerben. Szemben a korábbi jogi szabályozással, mely a szabálysértést alapvetően „kétarcú” jogintézménynek tekintette, az új törvény kizárólag a „kriminális cselekmények” elleni fellépés eszközeként szabályozza a szabálysértést. A büntetőjogi kodifikációban megszokott módon csak törvény minősíthet valamely jogellenes magatartást jogellenessé, azaz megszűnt a Kormány és az önkormányzatok szabálysértés-statuálási jogköre. Az új törvény tehát a szabályozást a „bagatell” büntetőjog irányába toltá el, tartalmilag lényegében visszaállítva az 1955-ben megszüntetett kihágás jogintézményét. Az AB szerint ennek megfelelően a szabálysértés elvesztette a közigazgatás-ellenes magatartások szankcionálásában betöltött szerepét.¹⁶

Ha a szabálysértések elkövetése esetén alkalmazandó eljárás természetét vizsgáljuk, számos hasonlóságot találhatunk a Ket. szerinti közigazgatási eljárások jellemzőivel:

- az eljárást jellemzően közigazgatási szervek folytatják le (főszabály szerint a járási hivatal, de pl. az ún. kiemelt közlekedési vagy egyes közrend elleni szabálysértések, valamint az elzárással is büntethető szabálysértések ún. előkészítő eljárása esetén a rendőrség),
- közhatalmi hatósági tevékenység zajlik,
- a Ket.-ben szabályozotthoz sokban hasonló közigazgatási eljárásjogi jellegű jogviszony jön létre (általában közigazgatási hatóság és természetes személy közt),
- a természetes személyre kötelezettséget állapítanak meg (jellemzően szankciót), mely megfelel a hatósági ügy Ket.-ben rögzített fogalmának is [ld. a Ket. 12. § (2) bekezdés a) pontját].

Ugyanakkor a szabálysértési eljárás a Ket. hatálya alól kivett eljárás, ami azt jelenti, hogy minden ezzel kapcsolatos eljárási szabály a Ket.-től különböző jogszabályban található meg. Ez természetesen nem véletlen. A szabálysértések esetén alkalmazandó eljárás egyfajta „kis” – közigazgatási – büntetőeljárás, mely olyan jogellenes cselekmények esetén lendül mozgásba, melyek a társadalomra kisebb fokban veszélyesek, illetve távoli jogtárgysértést vagy -veszélyeztetést jelentenek. A büntető-vétség-kihágás történelmi trichotómiája is utal arra: itt valójában olyan jogellenes cselekmények miatt alkalmazandó szankcionálási eljárásról van szó, mely a büntetőjog köréből a közigazgatási (büntető)jog körébe került át – nem kis részben ésszerűségi, gazdaságossági megfontolások alapján is. A hatályos szabálysértési törvény alapján ez a gondolatmenet még inkább helytállónak látszik.

A szabálysértési eljárás olyannyira sajátos, hogy eljárási szabályait csak nagy nehézségek árán lehetne a Ket. hatálya alá „beszorítani” (nem véletlen, hogy az Áe. már eredeti, 1957-es szövegében is kivette a szabálysértési eljárást a törvény hatálya alól). Ennek nem is volna értelme:

---

¹³ Érdekes megemlíteni ugyanakkor, hogy míg Ádám Antal alkotmánybíró párhuzamos indokolásában külön hangsúlyozta, hogy egyetért ezzel, Sólyom László viszont éppen ellenkezőleg foglalt állást. Megítélése szerint az Alkotmány 50. § (2) bekezdése kizárólag az Áe. hatálya alá tartozó eljárások során hozott közigazgatási határozatokra lett volna vonatkozatható. A szabálysértési eljárás az Áe. hatálya alól kivett eljárás (volt és maradt a Ket. hatálya alatt is), és alapvetően eltér az államigazgatási eljárástól, mivel elsődleges célja a represszív szankció alkalmazása. A szabálysértési határozatok bírósági felülvizsgálatának alkotmányi megalapozásához Sólyom szerint nem releváns a védett tárgy minősítése „közigazgatás-ellenes” vagy „ún. kriminális cselekmény” kategóriákba. A szabálysértési jogviszony és az államigazgatási (közigazgatási) jogviszony különbözősége, az eljárások eltérő rezsimje, a jogkövetkezmények különböző célja-természete jelentik a döntő tényezőket – fogalmaz Sólyom László párhuzamos indokolásában (1. pont).

¹⁴ 1999. évi LXIX. törvény a szabálysértésekről

¹⁵ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

¹⁶ A határozat indokolásának III.3.1. pontja.

De iurisprudencia et iure publica

a „kis” büntetőjognak – különösen a hatályos szabálysértési törvény alapján – sokkal inkább kell viselnie a büntető-, mint a közigazgatási eljárások jellegzetességeit. Összefoglalva érdemes néhány jellegzetességet kiemelni, amelyek miatt az erőltetett „összeházasítás” indokolatlan volna:

- a szabálysértési eljárás egyik legfőbb célja a szankcionálás, ennek megfelelően a szankciórendszer elemei sokkal inkább a büntetőjog jellegzetességeit viselik magukon (pl. elzárás a „normál” közigazgatási eljárásban nem létezik),
- az elzárással is sújtható szabálysértések esetében már első fokon bíróság hozza meg a döntést, míg „normál” közigazgatási eljárásban ez legfeljebb végső jogorvoslati eszköz lehet,
- szabálysértések esetén a közigazgatási szerv határozata ellen közigazgatási úton nincs fellebbezési jellegű jogorvoslat (fellebbezés),
- számtalan eljárásjogi jogintézmény szabályozása egyedi (pl. a határozat, a jegyzőkönyv, az eljárási határidők, a bizonyítás; eljárás alá vont személy, elkövető, sértett, panasz és kifogás stb.).

A szabálysértési eljárásra kitérni annyiban volt jelentős, amennyiben egyfajta sajátos közigazgatási eljárásként a rendőrség rendelkezik eljárási lehetőséggel és kötelezettséggel több szabálysértés esetén.

A továbbiakban viszont olyan eljárások ismertetésére térünk át, amelyek lefolytatása a közigazgatási eljárás *általános szabályai* szerint zajlik.

IV. Egy tipikus közigazgatási eljárás: jogorvoslat rendőri intézkedések esetén

Ha a szabálysértési eljárásra azt mondhattuk, hogy *sui generis* és a Ket. hatálya alól kivett eljárás, akkor az Rtv. IX. fejezetében szabályozott jogorvoslati eljárás¹⁷ igazán gyakran előforduló, a rendőri munkával alapvetően együtt járó, mindennapos közigazgatási-rendészeti jellegű tevékenységhez társuló cselekménysorozatnak tekinthető. A törvényszöveg a következőképpen szól:

„IX. Fejezet

JOGORVOSLAT

92. § (1) Akinek a IV-V. Fejezetben – a 46/A-46/C. § kivételével –, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy
b) kérheti, hogy – amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá – panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kilététől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.

(2) Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott esetekben a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes kiskorú vagy cselekvőképességében bármely ügycsoportban korlátozott nagykorú személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat. A panasz meghatalmazott vagy jogi képviselő útján is előterjeszhető. Jogi képviselőként jogvédelemmel foglalkozó egyesület vagy alapítvány, nemzetiségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója is eljárhat.

(4) Az (1)-(2) bekezdésben meghatározott eljárások tárgyi költségmentesek.

¹⁷ E fejezet taglalásakor nagyban támaszkodom a téma kapcsán részletes kifejtést adó következő tanulmányra: Buzás Gábor: *A rendőri intézkedésekkel szemben alkalmazható jogorvoslatok I-II*. In Magyar Közigazgatás, 2003/5. szám, 292-299. o.; 2003/6. szám, 356-363. o.

93. § (1) A Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemtől később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított húsz napon belül lehet előterjeszteni.

(2) A Testület az alapvető jogot nem sértő, valamint az alapvető jogot csekély mértékben sértő intézkedéssel szemben előterjesztett panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez átteszi, illetve ha az áttétel ellen a panaszos panaszában előzetesen tiltakozott, az eljárást megszünteti.

(3) A Testület a rendőri szerveknél előterjesztett panaszokról felvilágosítást kérhet, és amennyiben a 92. § (1) bekezdése szerinti eljárásának feltételei fennállnak, erről a panaszost, illetve az eljáró rendőri szervet értesíti. A panaszos az értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, vagy a belső bűnmegelőzési és büntelítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. Az eljáró rendőri szerv a Testülettől kapott értesítés kézhezvételekor köteles az eljárását felfüggeszteni.

(4) Amennyiben a panaszos a (3) bekezdés szerint határidőben kéri, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, vagy a belső bűnmegelőzési és büntelítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el, a rendőri szerv köteles a panaszt a Testülethez átteni. Amennyiben a Testület az eljáró rendőri szervet arról értesíti, hogy a határidő eredménytelenül eltelt, a rendőri szerv köteles az eljárását folytatni.

(5) A Testület tagja az adott panasz kivizsgálásában, illetve az azzal összefüggő állásfoglalás kialakításában nem vehet részt, ha az ügy elintézéséből a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozó törvény rendelkezései szerint ki lenne zárva.

(6) A 92. § alapján a rendőri szervekhez benyújtott panaszokról – a Testület által meghatározott adattartalommal – az országos rendőrfőkapitány, valamint a belső bűnmegelőzési és büntelítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója havonta tájékoztatást küld a Testület számára.

93/A. § (1) A Testület a vizsgálata során a rendőrségtől felvilágosítást kérhet. A Testület az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatot, körülményt, tény, eljárást megismerhet, ami a vizsgált intézkedéssel összefügg.

(2) A Testület (1) bekezdés szerinti tevékenységére az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbtv.) 27. § (1) bekezdését kell alkalmazni.

(3) A Testület az (1) bekezdés szerinti tevékenysége során a minősített adatnak minősülő adatokat az Ajbtv. 23. § (3) bekezdésének, a 27. § (2) bekezdésének, valamint a 28. § (3) bekezdésének megfelelő alkalmazásával ismerheti meg.

(4) A Testület tagjának a rendőrség helyiségeibe történő belépésére az Ajbtv. 22. § (2) és (3) bekezdését kell alkalmazni.

(5) A Testület felhatalmazása alapján a Testület tagja a Testület nevében az (1)-(4) bekezdésben meghatározott vizsgálati cselekményeket elvégezheti.

(6) A Testület a panaszt kilencven nap alatt vizsgálja meg, amely határidőbe nem számít bele a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő. A Testület az állásfoglalását külső befolyástól mentesen alakítja ki. A Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány, valamint a belső bűnmegelőzési és büntelítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója és a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója számára.

(7) Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő harminc napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány, valamint a belső bűnmegelőzési és büntelítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója határozatban eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.

(8) Az országos rendőrfőkapitány, valamint a belső bűnmegelőzési és büntelítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója határozatának meghozatalát követően a Testület az állásfoglalását – a személyazonosító adatoktól megfosztva – honlapján közzéteszi, kivéve, ha a közzététel ellen a panaszos panaszában előzetesen tiltakozott.

(9) Az országos rendőrfőkapitány, valamint a belső bűnmegelőzési és büntelítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója határozata ellen a közigazgatási eljárásban fellebbezésnek helye nincs, az ellen közvetlenül bírósági felülvizsgálatnak van helye.

(10) Az országos rendőrfőkapitány, a belső bűnmegelőzési és büntelítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója, illetve az intézkedést foganatosító szerv vezetője döntéseinek megküldésével tájékoztatja a Testületet azokban az ügyekben, amelyekben a Testület állásfoglalást alakított ki.

93/B. § (1) Az intézkedést foganatosító szervhez benyújtott panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetője közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el.

(2) A panaszt az intézkedést követő harminc napon belül lehet előterjeszteni és a beérkezéstől, illetve az áttételtől számított harminc napon belül kell elbírálni.

De iurisprudencia et iure publica

(3) A fellebbezést az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetője felett irányítási jogkört gyakorló személy bírálja el. Ha a panaszt első fokon az országos rendőrfőkapitány, vagy a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója bíralták el, a határozat ellen a közigazgatási eljárásban fellebbezésnek helye nincs, az ellen közvetlenül bírósági felülvizsgálatnak van helye.

Mielőtt az Rtv. által szabályozott jogintézményt megvizsgálánk, érdemes néhány szó ejteni az azt „kiváltó” körülményről, az intézkedésről. Az *intézkedés* a közigazgatási aktustan egyik jellegzetes eleme, mely sok szempontból egyedi, ugyanakkor nélkülözhetetlen, és talán az egyik legfontosabb a közrend és közbiztonság fenntartása érdekében. Az intézkedés legfontosabb ismérvei a következők:¹⁸

- az összes többi aktussal ellentétben nem közvetlenül eredményez jogi hatást, hanem egy, a jogszabályban meghatározott tényállás bekövetkezése esetén a jogszabályban foglalt kötelezettségeket realizálja a kötelezettel szemben,
- általában a hatóság közege, de mindenképpen természetes személy hajtja végre,
- szóbeli formátumú,
- kötelezettség azonnali teljesítésére irányul,
- célja jellemzően jogsértés megelőzése, jogsértés v. veszélyhelyzet feloldása, veszélyelhárítás; gyakran hatósági ellenőrzéshez, felügyelethez kapcsolódik.

Tekintettel arra, hogy a rendőrség alapvető feladatai közé tartozik a közbiztonság és a közrend védelme, értelemszerű, hogy hatósági intézkedéssel a rendőrök – különösen közrendvédelmi és közlekedésrendészeti területen – rutinszerűen, mindennapos tevékenységük körében élnek.¹⁹ Ilyenformán indokolt, hogy ezt a kérdést mindenképp megvizsgáljuk.

A rendőri intézkedések és kényszerítő eszközök (melyeket a jogorvoslat szempontjából az Rtv. egy fogalom alá sorol) a törvény által engedélyezett, a személyek alapvető, alkotmányos (alap)jogait gyakran jelentős mértékben korlátozó cselekmények, melyek azonban arányban állnak a rendőrség által védett közrend, közbiztonság fenntartásának követelményével. Tekintettel azonban jogkorlátozó jellegzetességükre, továbbá arra, hogy akár a testi épség vagy az élet veszélyeztetését is előidézhetik, nyilvánvalóan igen komoly garanciákkal övezetten hajthatók csak végre. Ennek megfelelően általános elvárás – részben az Rtv. alapján is – a jogszerűség, az arányosság, a szükségesség és a szakszerűség a végrehajtás során, továbbá a parancsnoki kivizsgálás.

A fenti követelmények megvalósulása már csak azért is nélkülözhetetlen, mert maga az Rtv. is kimondja, hogy – éppen az intézkedés sajátosságai miatt –:

„19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

Talán nem véletlen (jóllehet nem is feltétlenül előnyös), hogy a közigazgatási eljárás általános szabályait tartalmazó törvény nem ad szabályozást a hatósági intézkedésről (legfeljebb számos helyen említi). Problematikus aktus ez: valójában döntés, de nem ölt írásos formát azonnal; sajátos céljai miatt nem „tűr” jogorvoslatot vagy indokolást, legfeljebb utólag. És azt lehet mondani, szociológiai szempontból sem gondoktól mentes: míg az emberek egy hivatalos pecséttel, aláírással ellátott, „HATÁROZAT” formátumú iratot általában elismernek az állam

¹⁸ A jellegzetes elemeket összefoglalja pl. Berényi Sándor in: Fazekas Marianna–Ficzere Lajos (szerk.): *Magyar közigazgatási jog – Általános rész*. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. 303-304. o.; valamint Kalas Tibor in: Kalas Tibor (szerk.): *Közigazgatási hatósági eljárás*. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 2012. 18-19. o.

¹⁹ Ugyanakkor korántsem mondható, hogy az intézkedések végrehajtása minden esetben problémamentes, hiszen sokszor a jogi szabályozásban is találhatók ellentmondások. Lásd pl. az igazoltatás vonatkozásában: Márton Anikó: *A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet anomáliái*. 8-10. o.

<http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/konyvjelzo/drMAtan.pdf> (2015. november 7.)

aktusának, addig a rendőr intézkedését gyakran zaklatásnak veszik, nem érzik magukra nézve feltétlenül kötelezőnek, hátráltatni próbálják, vitatják, akadályozzák.²⁰ Tekintettel kell lenni mindemellett arra, hogy a ténylegesen lezajló intézkedés bizonyítása is gyakran bonyolult, hiszen írásos formát végrehajtása során nem ölt, és gyakran felvétel vagy egyéb bizonyíték sincs róla, az elbírálója általában kénytelen a résztvevők által elmondottakra, leírtakra hagyatkozni.

A fentebb mondottak fényében mindazonáltal igazolható, hogy a hatóság (közegének) intézkedés formájában történő döntése utólagos jogorvoslati jogosultságot vonjon maga után. A jogorvoslati eljárás a Ket. szabályai szerint zajlik, az Rtv.-ben foglalt eltérésekkel. Ez utóbbi mondat azonban némi magyarázatra szorul.

Mivel az intézkedéseket követő jogorvoslati eljárás közigazgatási eljárás, indokolt, hogy – főszabály szerint – az általános szabályok szerinti kétfokozatú közigazgatási, majd pedig bírósági felülvizsgálati eljárás folyhasson le. Ez az Rtv. mai szövegéből egyértelműen kiviláglik, ám ez nem volt mindig így. 1999-ig ugyanis vita volt arról, vajon a rendőrhatalom ilyen eljárás során hozott határozata közigazgatási határozatnak minősül-e, mert amennyiben nem – több bíróság gyakorlata is ezt támasztotta alá –, akkor bíróság előtt nem lenne támadható. A vitát végül a Legfelsőbb Bíróság jogegységi határozata zárta le (1/1999. közigazgatási jogegységi határozat), melynek főbb megállapításait 2001-ben az Rtv.-be is beépítették.

Jelentős változásként kell megemlíteni, hogy a 2006-os év őszi eseményeit követően a jogalkotó egy új, a „civil kontrollt” megvalósító szervezet felállítását is elhatározta. Alapvetően kizárólag a Brit-szigeteken működő, sajátos jogállású ellenőrző szervek mintájára jött létre a Független Rendészeti Panasztestület (FRP), melynek tagjait az Országgyűlés választja meg.²¹ Az FRP felállításával a korábbi jogorvoslati eljárási rend kettéágazott: megmaradt a „hagyományos” panasz eljárás, de alapvető jog sérelmére történő hivatkozással lehetőség nyílt arra is, hogy a panaszos a panaszt az FRP-hez terjessze elő, melynek vizsgálatát követően a panaszról az érdemi közigazgatási döntést első fokon az országos rendőrfőkapitány (esetlegesen a Nemzeti Védelmi Szolgálat vagy a Terrorrelhárítási Központ főigazgatója) hozza meg.²² Az FRP érdemi döntési jogot ezzel nem kapott (állásfoglalást bocsáthat ki),²³ de természetesen az elmúlt években a súlya és jelentősége kiemelkedő lett, gyakorlata számos jelentős következtetés levonását lehetővé teszi.²⁴

Néhány kérdőjel ugyanakkor mindmáig maradt az intézkedésekkel szembeni jogorvoslati eljárás témakörében. Megemlíthető például, hogy az Rtv. a „panasz” intézményét vezeti be, mint az intézkedéssel szemben elsőként igénybe vehető jogorvoslati kérelmet. A „hagyományos” eljárásban a panasz nem fellebbezési jellegű jogorvoslat, azt a foganatosító rendőri szerv vezetője bírálja el, s ennek során hoz határozatot.

Ez a jogintézmény három szempontból problematikus:

- technikailag megkétszerezi a parancsnok által adott esetben már elvégzett ellenőrzést (amit az esetleges fellebbezés nyomán megháromszoroznak),
- a *panasz* mint elnevezés már csak maradványnak tűnik a törvényben, más közigazgatási eljárásban ismeretlen (a Ket. végrehajtási eljárási szabályai közt az egyik sajátos

---

²⁰ Gyakori eset különösen igazoltatások vagy közlekedésrendészeti intézkedések során, hogy a polgár vitatni próbálja az intézkedés szükségességét („Miért velem foglalkoznak, amikor a gyilkosokat kéne üldözni” stb.). Jellegzetes magatartás sajnálatos módon, amikor egy – adott esetben kisebb súlyú – jogsértő cselekmény jelentőségét azzal próbálják kisebbiteni, hogy más személyek (is) – esetleg jelentősebb súlyú – jogsértő cselekményeket követnek el.

²¹ Az Rtv. 2007-ben módosult ennek megfelelően, az FRP első tagjainak megválasztására azonban csak 2008 februárjában került sor.

²² A vonatkozó határozatok – éves bontásban – megtalálhatók a következő honlapon:
<http://www.police.hu/ugyintezes/beadvanytetel> (2015. november 1.)

²³ Az FRP állásfoglalásai – éves bontásban – a következő honlapon találhatók meg:
https://www.repate.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=162&lang=hu (2015. november 1.)

A súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalások linkjei vörös színű megjelölést kaptak.

²⁴ Az „FRP-s” panasz eljárás részletes bemutatását ld. pl. Finszter Géza: *A rendőrség joga*. ORFK, Budapest, 2012. 377-378. o.

fellebbviteli jellegű jogorvoslati kérelem a *kijfogs*, a választási eljárásból 2005-ben törölték a panaszt, és egyébként is *panasz*nak nevezi az egyéb eljárások hatálya alá nem tartozó sajátos kérelmet a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény),

- tulajdonképpen elsőfokú eljárás során érdemi közigazgatási döntés (határozat) egyből jogorvoslati kérelem alapján születik.

Egyebekben a „hagyományos” panasz eljárásban – a hosszabb ügyintézési határidő kivételével – az Rtv. a Ket. eljárási jogintézményeinek alkalmazását rendeli (93/B. §).

V. Egy alapvető jog szabályozása: rendezvény megtartása

A közrendvédelmi munka egyik legalapvetőbb területe a rendezvények biztosítása. Az Alaptörvényben is biztosított gyülekezési jog gyakorlásának lehetősége – érezhető reakcióként a pártállami időszakban tanúsított rendőri magatartásokra – a rendszerváltáskor elemi erővel tört felszínre, s a rendőrség feladatát elsősorban a biztosításra szorította. A rendezvény megtartását engedélyeztetni tehát nem, csupán bejelenteni kell – rendelkezik a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (6. §). Természetes azonban, hogy bizonyos körülmények fennállása esetén a rendezvény megtartása nem lehetséges. Ez kétféle esetet jelenthet:

- a rendezvény megtartása *szórán* merül fel olyan körülmény, mely jogszerűtlenségre utal (pl. bűncselekmény elkövetése, fegyveres felvonulás, rendezvény megtartása tiltó határozat ellenére), s ekkor a rendezvényt *fel kell oszlatni*,
- a rendezvényről *előzetesen* megállapítható, hogy megtartása a törvény rendelkezéseibe ütközne, s ekkor *megtiltható*.

A rendezvény megtartásának megtiltását alakszerű határozatban kell közölni, tekintettel arra, hogy ennek során a Ket. szabályait kell alkalmazni. A törvény – szóhasználatában még érezhetően a korábbi időszak nyomait hordozva – a következőképp rendelkezik:

„8. § (1) Ha a bejelentéshez kötött rendezvény megtartása a népképviselői szervek vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, vagy ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható, a rendőrség a bejelentésnek a hatósághoz való beérkezésétől számított 48 órán belül a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen, vagy időben való megtartását megtilthatja.

(2) A rendőrség határozatát 24 órán belül írásban közölni kell a szervezővel.

(3) A rendőrség eljárására az államigazgatási eljárás általános szabályai az irányadók.

9. § (1) A rendőrség határozata ellen fellebbezésnek helye nincs; a határozat közlésétől számított három napon belül a szervező kérheti az államigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát. A kérelemhez csatolni kell a rendőrség határozatát.

(2) A bíróság a kérelem beérkezésétől számított három napon belül, nemperes eljárásban, népi ülnökök közreműködésével, szükség esetén a felek meghallgatása után határoz. Ha a kérelemnek helye ad, hatályon kívül helyezi a rendőrség határozatát, ellenkező esetben a kérelmet elutasítja. A bíróság határozata ellen nincs helye jogorvoslatnak.

(3) Ha a bíróság a rendőrség határozatát a rendezvény bejelentésben megjelölt időpontját követően helyezi hatályon kívül, a rendezvény megtartásának tervezett új időpontjáról a szervezőnek a bejelentést elbíráló rendőrséget 24 órával a rendezvény megtartását megelőzően tájékoztatnia kell.”

Mindmáig nem került tehát sor az „államigazgatási eljárás”,²⁵ „államigazgatási határozat”, „népi ülnök” kifejezések módosítására.

Figyelemmel a törvény által előírt – a Ket.-től jelentősen eltérő – határidőkre is, a törvény a határozat elleni fellebbezést is kizárja, a bírói út az egyetlen jogorvoslati lehetőség. A bíróság

---

²⁵ Igaz viszont, hogy a Ket. hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 336. §-a – 2012-es hatályvesztéséig – kimondta, hogy ahol jogszabály államigazgatási eljárást említ, azon közigazgatási hatósági eljárást kell érteni. Ettől függetlenül nem lenne szerencsétlen az elavult kifejezések „lecserélése”.

számára pedig nyilvánvalóan reformatórius jogkör biztosítása értelmetlen lenne, így csak a kasszáció lehetősége áll fenn.²⁶

VI. Közigazgatási eljárás bűnügyi területen: a rendkívüli haláleset

A bűnügyi területen dolgozó rendőrök egy részétől ugyancsak elvárás a közigazgatási eljárás általános szabályainak ismerete. Ennek bemutatására a rendkívüli haláleset esetén követendő eljárás néhány szabályát kívánjuk most összefoglalni.

Erre az eljárásra is a Ket. szabályait kell általánosságban alkalmazni,²⁷ erre való tekintettel mondható, hogy a rendőrség eljárása ez esetben is közigazgatási jellegű eljárás. Itt azonban egy különleges helyzetről van szó, amikor ügyféli jogállás jellemzően elsősorban az elhunyt hozzátartozóit illetheti meg.

Az eljárás különlegességét adja az is, hogy meglehetősen szerteágazó szabályozás uralja ezt a területet. Orvosi és közigazgatási eljárásjogi szempontból is több jogi norma vonja szabályozási körébe a rendkívüli halált. A legfontosabbak a következők:

- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről,
- 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról (R.),
- 24/2014. (VII. 11.) ORFK utasítás a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról (Ut.).

VI.1. A rendkívüli halál fogalmát az egészségügyi törvény 218. §-a határozza meg, mely szerint rendkívüli halálnak minősül a halál, ha:

- a halált baleset okozta, vagy a körülmények arra utalnak,
- a halált öngyilkosság okozta, vagy a körülmények arra utalnak,
- a halál bekövetkezésének előzményei, körülményei ismeretlenek és nem állnak rendelkezésre olyan adatok, amelyekből megalapozottan következtetni lehet a halál természetes okból történő bekövetkeztére, valamint
- fogvatartott elhalálozása esetén.

A törvény szerint rendkívüli halál esetén rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárást kell lefolytatni, és kormányrendeletben meghatározottak szerint hatósági boncolást kell elrendelni. Ha azonban az eljárás során bűncselekményre utaló adatok merülnek fel, az eljárást meg kell szüntetni, és e döntés ellen nincs helye jogorvoslatnak. Ilyen esetben lényegében az eljárást büntetőeljárásként kell folytatni.

VI.2. A rendkívüli haláleset kivizsgálásával kapcsolatos eljárást a rendőrség szervei folytatják le. Az eljáró szervek hatáskörét a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet szabályozza.

Főszabály szerint az eljárás lefolytatására a rendőrkapitányság jogosult, ha azonban a haláleset a főváros területén következett be, akkor a Budapesti Rendőr-főkapitányság V. kerületi Rendőrkapitánysága jár el. Ennek a kapitányságnak e vonatkozásban igen magas a munkaterhe, hiszen a főváros területén egyedül jogosult minden ilyen eljárás lefolytatására. Ennek megfelelően a kapitányság szervezetén belül külön Rendkívüli Haláleseti Osztály működik.²⁸

---

²⁶ A Ket. alkalmazásának a gyülekezési joggal összefüggő számos gyakorlati problémáját Hajas Barnabás nagyívű monográfiájában részletesen tárgyalja. Ld. Hajas Barnabás: *Utak, terek szabadsága*. Századvég Kiadó, [Budapest,] 2014. 201-234. o. Ugyancsak vizsgálja a jogalkalmazási problémákat: Merkl Zoltán: *A gyülekezési jog hatása a rendőri intézkedésekre, a változtatások indokai*. In Belügyi Szemle, 2015/5. szám, 61-73. o.

²⁷ 2012. január 1-je óta azonban a Ket. kimondja, hogy a rendkívüli halállal kapcsolatos eljárásban törvény vagy kormányrendelet a Ket. rendelkezéseitől eltérő szabályokat állapíthat meg [Ket. 14. § (1) bekezdés c) pont].

²⁸ Lásd a kapitányság szervezeti ábráját:

Vannak ugyanakkor különös hatásköri esetek is a rendelet szerint, ezek a következők:

a) Ha a hivatásos állományban az ORFK állományába tartozó tagja esetében merül fel a rendkívüli halál (a közlekedési balesetek következményének kivételével), az eljárást az ORFK folytatja le.

b) A megyei vagy a budapesti rendőr-főkapitányság folytatja le az eljárást (a közlekedési balesetek következtében beállt rendkívüli haláleset kivételével), ha az elhunyt személy sajátos jogállása, választás vagy kinevezés útján keletkezett közjogi tisztsége ezt indokolja. (Így ha diplomáciai mentességet élvezett; ha országgyűlési képviselő, az Országgyűlés által választott tisztségviselő, miniszterelnök vagy miniszter, központi államigazgatási szerv vezetője volt; ha a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának tagja volt.) Ugyancsak a főkapitányság jár el a rendőrök rendkívüli halála esetén akkor, ha a halál a rendőr szolgálati helyén vagy szolgálati helyén következett be (kivéve az ORFK állományába tartozó rendőröket). Végül akkor is a főkapitányság folytatja le az eljárást, ha az elhunyt személyt rendőrségi fogdában tartották fogva.

c) Ha Budapest területén közlekedési baleset következtében áll be a rendkívüli halál, az eljárás lefolytatása a Budapesti Rendőr-főkapitányság hatáskörébe tartozik.

VI.3. A rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárás részletszabályait az R. II. Fejezete tartalmazza. Ez a Ket.-hez képest számos eltérést szabályoz, melyek közül néhány fontosabbat kívánok bemutatni.

Az eljárásban a rendőri szerv illetékességét főszabály szerint a haláleset helyszíne határozza meg. Az eljárást, ha a halál rendkívüli jellegére utaló körülmény felmerül, hivatalból kell lefolytatni. Az eljárásban ügyfélnek kizárólag a halott eltemetetésére köteles személy minősülhet,²⁹ ugyanakkor az R. szerint ügyfélnek kell elismerni az elhunyt azon közeli hozzátartozóját, aki ezt kéri. Egyebekben az ügyféli jogokat – figyelemmel arra, hogy az eljárás során felmerülhet bűncselekményre utaló jel is, így figyelemmel kell lenni a bűnüldözési szempontokra is – a jogszabály erős korlátok közé szorítja (pl. az iratbetekintés vagy az eljárási cselekményeken történő részvétel szempontjából).

Ha a rendkívüli halál törvényi feltételeinek fennállása nem egyértelmű, az R. intézményesít egy ún. *előzetes vizsgálatot*. Ebben az esetben mellőzhető az ügyfél tájékoztatása is. Az előzetes vizsgálat határideje 24 óra, ennek során a hatóság szemlét tart, valamint – ha ismert az elhunyt személy személyazonossága – beszerzi az elhunyt orvosától az egészségügyi adatait. A vizsgálat során az R.-ben meghatározott feltételek esetén *halottvizsgálati szaktanácsadót* is igénybe kell venni. Az előzetes vizsgálatról jegyzőkönyvet kell felvenni, mely a Ket.-ben foglaltakon kívül további elemeket is tartalmaz (így pl. bele kell foglalni a halál módját, feltehető időpontját és okát, ha az megállapítható).

Ha az eljárás célja másképp nem érhető el, az R. kimondja, hogy a hatóság az elhunyt *hatósági boncolását* is köteles elrendelni, és ennek érdekében szakértőt rendel ki. A boncolás elvégzésére öt nap áll rendelkezésre. A boncolás során egyebek közt meg kell állapítani a halál közvetlen okát és bekövetkezésének valószínű időpontját vagy időintervallumát, továbbá azokat a

---

http://www.police.hu/sites/default/files/szervezeti_felepites_pdf/szervezeti_abra.pdf (2015. november 7.)

²⁹ A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény szerint:

„20. § (1) A temetésről sorrendben a következők kötelesek gondoskodni:

a) aki a temetést szerződésben vállalta;

b) akit arra az elhunyt végrendelete kötelez;

c) végintézkedés hiányában elhunyt temetéséről az elhalálása előtt vele együtt élő házastársa vagy élettársa;

d) az elhunyt egyéb, közeli hozzátartozója a törvényes öröklés rendje szerint.

(2) Ha temetésre kötelezett személy nincs, ismeretlen helyen tartózkodik vagy a kötelezettségét nem teljesíti, a temetésről az elhalálkozás helye szerint illetékes települési önkormányzat (fővárosban a kerületi önkormányzat) polgármestere, illetve ha az elhalálzásra a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott területen kerül sor, a főpolgármester – jogszabályban meghatározott határidőn belül – gondoskodik.

tényeket, amelyek kizárják vagy éppen valószínűsítik bűncselekmény elkövetését. A boncolásról ugyancsak jegyzőkönyvet kell felvenni, melynek részletes tartalmát az R. határozza meg.

A rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárás befejezésére az R. szerint az alábbi módokon kerülhet sor:

„25. § (1) Ha a hatóság az eljárás során bűncselekményre utaló adatot észlel, a rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárást megszünteti és értesíti a büntetőeljárás megindítására jogosult szervet.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt eset kivételével, ha a hatósági eljárás során merül fel olyan körülmény, amely alapján a rendkívüli halál törvényi feltételei nem állapíthatók meg, a hatóság a rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárást megszünteti.

(3) Az (1) és a (2) bekezdésben foglalt esetek kivételével a hatóság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján határozatot hoz, amely a Ket.-ben előírtakon kívül tartalmazza

a) a szakvélemény lényegi megállapításait,

b) a halál okát,

c) annak megállapítását, hogy az eljárás során bűncselekményre utaló adat nem merült fel, és

d) a szakértő által javasolt, de a hatóság által el nem rendelt vizsgálatokat, valamint az elrendelés elutasításának indokát.”

Az (1) bekezdés szerinti döntéssel lényegében a „teljes” eljárás folyamata nem ér véget, pusztán a hatósági eljárásé, mert ezt követően az ügy a büntetőeljárás területére terelődik át. Ebből a megfontolásból az R. e döntés ellen jogorvoslatot nem tesz lehetővé, a döntés azonnal végrehajtható. (A jogorvoslatot természetesen eredendően nem maga az R. zárja ki, hanem a fent már említett egészségügyi törvény, az R. lényegében ismétli a törvényi rendelkezést.)

Ha a hatóság a (2) vagy a (3) bekezdés alapján hoz döntést, itt is fennáll az azonnali végrehajthatóság, ugyanakkor fellebbezéssel is lehet élni, melyet azonban – a Ket. szabályaitól eltérően – öt napon belül lehet előterjeszteni.

VI.4. Az Ut. a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárás szabályait igen részletesen határozza meg. Megfogalmazott célja a rendkívüli halálesetek kivizsgálására irányuló rendőri eljárások szakszerűségének elősegítése és az egységes gyakorlat kialakítása. Az Ut. egyes szerkezeti egységei lényegében a Ket.-ben előforduló eljárási jogintézményekkel összefüggő részletes szabályokat tartalmaznak (pl. alapelvek, hatáskör, illetékesség, az eljárás megindítása, irat, szemle, a döntés közlése stb.).

Kiemelést érdemel egy fontos szabály a döntés közlése körében. Abban az esetben, ha nincs temetésre kötelezett személy, ismeretlen helyen tartózkodik vagy kötelezettségét nem teljesíti, akkor a temetőkről és a temetkezésről szóló törvény szerint a temetésről főszabály szerint a haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármestere köteles gondoskodni. E kötelezettség érvényre juttatása érdekében az Ut. kimondja, hogy az eljárás befejezéséről hozott határozatot ezzel a polgármesterrel is közölni kell, kérve a holttest eltemetetéséről történő intézkedést.

Az Ut. „Különleges eljárások” címmel külön rendezi a nem magyar állampolgár rendkívüli halála esetén követendő eljárás szabályait is. Ilyenkor a halál bekövetkeztéről az illetékes konzuli képviselőt értesítése céljából a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalt is értesíteni kell.

VII. Engedélyezési tevékenység

A rendőrség igazgatásrendészeti tevékenységének egyik fontos feladatkörét jelöli meg az Rtv. 1. § (2) bekezdésének 7. pontja, mely szerint a rendőrség engedélyezi és felügyeli a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységet.

A fent említett tevékenység részletszabályait a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvényben találhatjuk meg. A törvény 73. §-a korábban kimondta, hogy az általa meghatározott hatósági eljárásra és ellenőrzésre a Ket. rendelkezésit kell alkalmazni. Jóllehet ez a § időközben hatályát veszítette, a

Ket. tárgyi hatálya miatt természetesen továbbra is irányadó. Ez egyebek mellett a következő jogintézményekre vonatkozik:

- működési engedély kiadása, visszavonása, bevonása;
- tevekenysegre jogosító igazolvány kiadása, visszavonása, bevonása;
- az ezeket tartalmazó nyilvántartás vezetése;
- a tevekenysegi rendőrség általi hatósági ellenorszese.³⁰

A törvény által létrehozott kamara döntéseire a Ket. hatálya 2012 óta nem terjed ki, figyelemmel arra, hogy a koteleszo kamarai tagság megszunt. Ez alól egy kivétel van: a törvény 62/A. -a szerint az esetlegesen intézkedést foganatosító személy- és vagyonorral szemben benyújtott *panaszt* az intézkedés helye szerint illetékes, és az alapszabályban meghatározott teruleti szervezet bírálja el harminc napon belül, a közigazgatási hatósági eljaras szabályai szerint.

Miután a törvény szerint meghozandó erdemi rendőrhatósági döntések *határozati* formát igényelnek vagy azok határozat jellegű okiratok, ellenük a jogorvoslat lehetősége is biztosított a Ket. szabályai szerint.

VIII. A rendőrség közreműködése a közigazgatási eljarasban az általános szabályok szerint

Zarasul nem egyeb törvények, hanem magának a Ket.-nek a szabályait idézzük fel. Tekintettel arra, hogy a közigazgatási eljarasban közhatalmi hatósági cselekmények zajlanak, illetve biztosítani kell a jogszabályokban és határozatokban foglalt koteleszettsegek vegrehajtasat, s ennek erdekében akár fizikai kenyyszer is igénybe vehető. A kenyyszer egyik megtestesítője a rendőrség, amely tehat ilyen ugyek esetében más közigazgatási szervek keresere fog eljárni. Erre az Rtv. 2.  (2) bekezdése is koteleszi:

- „A rendőrség a feladatának ellátása során
- a) együttműködik az állami és a helyi önkormányzati szervekkel, a társadalmi és a gazdálkodó szervezetekkel, az állampolgárokkal és azok kozossegeivel;
  - b) segítését nyújt – jogszabályban meghatározott esetben – az állami és a helyi önkormányzati szervek hivatalos eljarasanak zavartalan lefolytatásához;
  - c) támogatja a helyi önkormányzatoknak és az allampolgaros kozossegeinek a közbiztonság javítására iranyulo önkéntes tevekenysegitet.

Elsősorban tehat a b) pont alapjan a rendőrség a közigazgatási hatósági eljarasok gyakori résztvevője.³¹

A Ket. a következő esetekben említi a rendőrség igenybevetelenek lehetőségét:

VIII.1. Idézés

- „48.  (3) Ha az idézett személy ismételt idézésre sem jelenik meg, és távolmaradását nem menti ki, a **rendőrség utjan elovezetheto**. Az elovezetes foganatosításához – ha jogszabály másként nem rendelkezik – az ugyesznek a hatóság vezetője által kért jóváhagyása szükséges.

Mivel az idézés olyan hatósági okirat (vegzes), mely az ugyfel – vagy az eljaras más résztvevője – számára koteleszo megjelenést ir elő, annak megtagadása esetén azt, aki az államot képviselő

³⁰ Az ellenorszes részletes szabályait lásd: Márton Anikó: *Igazgatásrendészeti jog*. NKE, Budapest, 2015. 236-240. o.

³¹ Jelen tanulmányban nem elemzem, de jelzem, hogy 2007 után számos korábbi, a közúti közlekedés szabályainak megsértését jelentő közlekedési szabálysértést „helyeztek át” a szabálysértési törvény helyett a Ket. hatálya alá (szabalysertesek, objektív felelősség, közigazgatási bírság kiszabásának lehetősége). Ennek lényege az volt, hogy a közúti közlekedésről szóló törvény meghatározta az egyes jogsértő magatartások köret, és rendeleti szabályok pedig az alkalmazandó – anyagi jogi jellegű, felelősségtől nem függő, adott esetben fix osszegu – birsagteteleket. A bírságolási eljarasat pedig a Ket. szabályai szerint kell lefolytatni – az eljáró szerv ugyanakkor a rendőrség maradt. Az elmúlt években egybekent a Ket.-be is „beszivarogtak” a korábban kizarolag a szabálysértési jogból ismert jogintézmények (pl. elkobzás, helyszíni bírság, közérdekű munka stb.). Részletesen lásd: Cserép Attila – Fábián Adrián – Rózsás Eszter: *Kommentár a szabálysértési törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest, 2013. 29-30. o.

közigazgatási hatóság döntésének nem veti alá magát, szankciókkal lehet és kell sújtani. Az idézés szerinti megjelenés elmulasztása azonban önmagában nem olyan súlyos jogsértés, mely azonnali fizikai kényszer alkalmazását teszi szükségessé, ennek megfelelően az első mulasztásnál még bírság kiszabását teszi lehetővé a törvény. Aki azonban ismételt idézés esetén sem hajlandó teljesíteni a törvény által előírt kötelezettségeket, számolni kénytelen személyi szabadságát korlátozó rendőri eljárással is.

VIII.2. Lefoglalás

„50/A. § (3) Ha a dolog átadására köteles személy nem adja át a dolgot, a hatóság a lefoglalást a **rendőrség közreműködésével foganatosítja**, és a dolog átadására köteles személyt eljárási bírsággal sújthatja.”

A lefoglalás a tényállás tisztázásának körében megjelenő, gyakran a bizonyíthatóság érdekében nélkülözhetetlen tevékenység. Már a Ket. eredeti szövegében is szerepelt, azóta azonban sokkal részletesebb szabályozást kapott. A lefoglalás adott dolog tulajdonjogát nem vonja el,³² ugyanakkor annak egyik részjogosítványát, a birtoklás jogát igen. A lefoglalás eredményes foganatosításához ugyancsak szükséges lehet a rendőrség közreműködése.

VIII.3. Szemle

„57/B. § (1) A szemle eredményes és biztonságos lefolytatása érdekében, ha annak jellege indokoltá teszi, a hatóság a **rendőrség közreműködését kérheti**.

(2) Ha a szemletárgy birtokosa a szemletárgyat a hatóság felhívására – a jogkövetkezményre való figyelmeztetés ellenére – nem mutatja fel, illetve annak helyszíni átvizsgálását jogellenesen megakadályozza, a hatóság a szemletárgyat lefoglalhatja.

(3) A szemle megtartását vagy eredményes lefolytatását akadályozó személy eljárási bírsággal sújtható.

(4) Ha a helyszíni szemlére életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzetben, azonnali intézkedés érdekében van szükség, illetve, ha ezt törvény más fontos okból megengedi, a helyszíni szemlét a hatóság a lezárt terület, épület, helyiség felnyitásával, az ott tartózkodó személyek akarata ellenére is megtarthatja.

(5) A (4) bekezdésben meghatározott módon történő szemle megtartásához az ügyész előzetes jóváhagyása szükséges, továbbá ahhoz a **rendőrség és hatósági tanú közreműködését kell kérni**. Ha az ügyész előzetes jóváhagyásának beszerzése a késedelem veszélyével járna, a szemle az ügyész jóváhagyása nélkül is megtartható, ilyen esetben a helyszíni szemléről készült jegyzőkönyvet – ami az azonnali intézkedési okot és a megtett intézkedéseket részletesen tartalmazza – az ügyésznek öt napon belül meg kell küldeni.”

A szemle a bizonyítási eszközök (eljárások) egyik legfontosabb válfaja.³³ Szemle során olyan bizonyítékok szerezhetők be a hatóság számára, melyeket eredeti állapotukban más módon általában nem lehet figyelembe venni, rekonstruálni. Természetes ennek okán, hogy az – általában ellenérdekelt – ügyfél sokszor igyekszik a szemle lefolyását akadályozni, annak sikerét meghiúsítani. Ennek okán rendeli el a törvény a rendőrség közbeavatkozásának, bevonásának lehetőségét.

A Ket. szerint a rendőrség bevonása általában *lehetőség*, azonban egy esetben *kötelező*: ha a szemlére az 57/B. § (4) bekezdése alapján úgy kerül sor, hogy a helyszínen tartózkodó személyek akaratával ez nem találkozik.³⁴

A Ket. 92. §-ában található utaló szabály rendelkezése alapján a fenti előírások irányadóak a helyszíni (hatósági) ellenőrzés lefolytatása során is.

³² A dolog tulajdonjogát *elkobzás* útján lehet elvonni. Természetesen az elkobzást gyakran előzi meg a lefoglalás.

³³ A szemléről, a szemlével összefüggő elméleti bizonyítási kérdések kapcsán részletesen ld. Boros Anita: *A közigazgatási hatóság eljárás kézikönyve*. Menedzser Praxis Szakkiadó, Budapest, 2013. 145-148. o.

³⁴ Életveszélyt jelenthet pl. egy összedőléssel fenyegető épület, vagy pl. gyermekvédelmi eljárásban az az eset, amikor a gondozók nem biztosítanak étkeztetést a gyermek számára. Ilyen esetekben a telekre, a lakásba történő behatolást a rendőrség fogja segíteni.

VIII.4. Végrehajtás

A végrehajtás a közigazgatási eljárás harmadik, nem szükségképpeni szakasza. Erre azonban jellemzően akkor van szükség, ha az ügyfél a hatóság döntésében rá kirótt kötelezettségeknek önkéntes jogkövetéssel nem tesz eleget. Ilyen esetekben tehát – különösen meghatározott cselekmény végrehajtásakor – különösen indokolt és gyakori eset lehet a rendőrség segítségének igénybevétele. A végrehajtási eljárás körében a Ket. a következő lehetőséget említi:

„134. § Ha a végrehajtás meghatározott cselekmény elvégzésére vagy meghatározott magatartásra (a továbbiakban együtt: meghatározott cselekmény) irányul, a teljesítés elmaradása esetén a végrehajtást foganatosító szerv

- a) a meghatározott cselekményt a kötelezett költségére és veszélyére elvégeztetheti,
- b) feljogosíthatja a jogosultat, hogy a meghatározott cselekményt a kötelezett költségére és veszélyére elvégezze vagy mással elvégeztesse,
- c) a jogosult kérelmére a kötelezettet a szolgáltatás pénzegyenértékének megfizetésére kötelezheti,
- d) ha a teljesítés elmaradása a kötelezettnek felróható, a kötelezettel szemben vagyoni helyzete és jövedelmi viszonyai vizsgálata nélkül eljárási bírságot szabhat ki,
- e) **a rendőrség közreműködésével** kényszerítheti ki a meghatározott cselekményt.”

Meghatározott cselekmények végrehajtása során különösen olyankor van szükség rendőri intézkedések, kényszerítő eszközök (elsősorban testi kényszer, bilincs) alkalmazására, amikor az adott cselekmény nem helyettesíthető (azaz azt a kötelezett helyett más nem végezheti el), illetve anyagi értéke sem határozható meg. Így pl., ha lakást kell kiüríteni, ha védőoltást kell beadni vagy éppen jogellenesen birtokolt tárgyat (pl. lőfegyvert) kell beszolgáltatni. Természetesen a rendőri segítséggel kikényszerített kötelezettség-teljesítés nem zárja ki az eljárási bírság kiszabását.

Értelemszerűen a végrehajtás során alkalmazott rendőri fellépés során is irányadóak a korábban a hatósági intézkedés körében mondottak (így pl. a panasztétel lehetősége).

VIII.5. Eljárási költség

Azt a kérdést, hogy kit terhelnek a rendőrség igénybevitelének költségei, a Ket. konkrét szabályokkal rendezi. Ezek alapján az eljárásban közreműködő rendőrségnél felmerült költség az eljárási költségek közé tartozik [153. § 13. pont]. A rendőrség igénybevitelével kapcsolatos költséget minden esetben az igénybevitelt kérő hatóság előlegezi meg [155. § (6) bekezdés].

A költség viselésére ugyanakkor az általános szabályok alkalmazandók. Itt különösen is irányadó a 157/A. § (6) bekezdése, mely szerint a végrehajtási eljárás során felmerülő költséget az viseli, aki a végrehajtás megindítására és foganatosítására okot adott.

IX. Összefoglalás

A fenti rövid tanulmányban áttekintő képet kívántam adni azokról a leggyakoribb esetekről, amikor a rendőrség – az ügyszámot tekintve akár tömeges, többmillió méreteket is – részt vesz, eljár a közigazgatási (hatósági) eljárásokban, ezáltal közvetlenül találkozik a polgárokkal. Természetesen számos egyéb eljárást is meg lehetne említeni (pl. az atomenergia, a fegyverek, a pirotechnikai anyagok, a kábítószeres stb. kapcsán folytatott rendészeti tevékenységeket), de talán a fenti összefoglalás is meggyőzhetett bennünket egy igen fontos megállapításról. Ez pedig az, hogy a rendőrségnek – habár leginkább közismert feladata a bűnüldözés – a közigazgatás területén is számos olyan feladata akad, amelyek szakszerű és eredményes végrehajtása esetén a polgárok számára a testületről festett kép kedvezőbben alakulhat.